

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI., Podmaniczky-utca 1. sz.

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podma-
 niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
 minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és lapfoglalónos: **Daróczy Vilmos.**
 Társzerkesztő: **Iovag Kleberg Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetéseknél
 minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Általános tudnivalók. Irta: *L. K. O.*
 — A jövedék működése. Irta: *Daróczy Vilmos.* —
 A simitásról. Irta: *Fejér Viktor.* — Visszhang a
 „Szakértő Kritikus” ezikkére. Irta: *a-b.* — A
 dohányról. Irta: *Réti János.* — A dohány és do-
 hányipar az első északnyugati német ipar és ke-
 reskedelmi kiállításon Brémában. — Irodalom.
 (Rózsakévdőlőknek. A zöldségtermelés vázlata.
 Irta: *Caizér Lajos Miskolcz.*). — Vegyesek. —
 Hirdetések.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

November 1-től új előfizetést nyitottunk
 lapunkra.

Azon t. előfizetőinket, a kiknek elő-
 fizetésük mult hó 1-én vagy már előbb
 lejárt, s az előfizetéssel még hátralékban
 vannak, tisztelettel kérjük, sziveskedjenek
 előfizetéseiket mielőbb megújítani.

Lapunk előfizetési ára:

Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 „
 Negyed évre . . . 1 „

Az előfizetések lapunk kiadóhivatalá-
 hoz, Budapest. VI. Podmaniczky-utca 1.
 sz. intézendők.

A „Magyar Dohányujság”
 kiadóhivatala.

Általános tudnivalók.

A ki a kincstár számára termelési en-
 gedélyt nyert, köteles természet minden
 hiány nélkül a kitűzött időben, az e
 végre kijelölt dohánybevéltő bizottsághoz
 beszállítani.

A beszállított dohánylevelek beváltása
 körül, következő szabályok szolgálnak zsi-
 nórmértékül:

Azon községek előljárói, melyekben a
 kincstár számára dohány termeltetik, köte-
 lesek a termelőkkel a bíráló bizottság előtt
 megjelenni, a dohánybevéltés egész tar-
 tama alatt közreműködni és a beváltási
 díj megtörtént kifizetéséről a kellő elismer-
 vényt aláírni.

A községi előljáró ugy ennek helyet-
 tese első sorban hivatva van a bizalmi
 férfiak ezen utasításban foglalt teend-
 őit teljesíteni.

Miután azonban a beváltás folyama
 alatt azon szükség áll be, hogy a községi
 előljáró vagy helyettese a pénztárnál, vagy
 a termelők járandóságai kifizetésénél ok-
 vetlenül jelen legyen, a bizalmi férfiu teend-
 őit a mérlegnél egyidejűleg teljesíteni kép-
 telen és miután továbbá, ha nagyobb kiter-
 jedésű községek termelői terményeiket
 egyidejűleg több mérlegnél adják át, min-
 den egyes mérlegnél egy-egy bizalmi fér-
 fiu közreműködése szükséges: ennél fogva

kötelessége leendő a nevezett előljárónak
 vagy helyettesének mielőtt a beváltási
 mérlegtől eltávoznék, a jelenlevő közsé-
 gebeli termelők sorából megfelelő-számú meg-
 bízható, olvasni és irni tudó egyéneket ki-
 szemelni és mint bizalmi férfiakat a bevált-
 ási főnököknek bemutatni, ki őket a bevált-
 ási mérlegekhez beosztja, tekintettel lévén
 arra, hogy a termelő saját termése bevált-
 ásánál egyszersmind mint bizalmi férfiú
 szerepeljen.

Ha azonban valamely községnek elő-
 járója vagy helyettese meg nem jelenne,
 akkor a megjelent termelők sorából bi-
 zalmi férfiút a törvényhatósági biztos vagy
 ennek hiányában a beváltás vezetője vá-
 laszt.

Egyes nagytermelő részére, ha a köz-
 ségi előljáró által bizalmi férfiú nem küld-
 detett volna ki, bármely más község jelen
 lévő többi termelőinek sorából a törvény-
 hatósági biztos vagy a beváltási vezető ál-
 tal választatik vagy a beváltási állomás
 községi előljárója szállítatik fel ily személyek
 kiküldetésére.

Ha a községi előljáróság vagy tör-
 vényhatósági biztos, vagy pedig a bevált-
 ási vezető által választott termelő a bi-
 zalmi férfiú teendőit el nem vállalná, ez a
 jövő évi kincstári dohánytermelésből ki-
 zárható.

A bizalmi férfiú kötelességei:
 A bizalmi férfiú köteles a mérlege-
 zés, továbbá a súly és a megítélt osztály
 helyes bemondása felett őrködni, minden
 egyes mérlegezés eredményét a hivatalos
 mérleg mellett felállított, osztályzati rova-
 tokkal ellátott táblán, vagy sajátkezűleg
 krétával feljegyezni, vagy az e célra kijel-
 lített egyén által teljesített feljegyzéseket
 ellenőrizni és a hivatalos közegek által ki-
 állított átvételi elismervényt aláírásával el-
 látni.

L. K. O.

A jövedék működése.

Azt hiszem, hogy nem fogja senkisé-
 mébe vonni, hogy 5—6 év óta a do-
 hánytermelés okszerűsége rohamos haladá-
 sokat tett.

Gazdáink országszerte kezdik belátni,
 hogy dohánytermelésüknél csakis az ok-
 szerű termelés módja mellett lehet abból
 jövedelmet meríteni, mindenütt meg van
 törve az ut, és az irány ki van jelölve, a
 melyen haladnunk kell és a melyen hala-
 dunk is.

A szarítási módozat szükségét gaz-
 dáink nagy része helyesli már, a simító
 helyiségek czélszerűségét elismeri, a meg-
 növelésre gondot kezdenek fordítani, a ko-
 rai ültetés helyességét általánosan jónak
 és czélszerűnek találják.

Az őszi szántás szükségességét any-
 nyira helyeslik, hogy alig van már nagy-
 termelő az országban, a ki a dohányföld-
 jét őszszel fel ne ugaroltatta volna.

Uttörésnek nevezem ezen említett dol-
 gokat, mert ezek a dohánytermelésnek
 alapkövéit rakják le és a mennyiben ezek
 meg vannak kezdve, bátran számíthatunk,
 a többi dolgok előhaladására, a mennyiben
 a legfontosabbakat magunkévá tettük.

De miért is ne haladnánk mi is a
 dohánytermelés terén, mielőtt minden más
 termelvényi ágakban évről évre haladást
 észlelünk, pedig egyik gazdasági ter-
 melvényünknek sincs szükségé anyyira a
 javításra, mint épen a dohányának, mert ha
 más gazdasági termelvényben el is követ-
 nének valami mulasztást, abba a károsodás
 soha olyan mérvben nem lép elő mint a
 dohányban. — De valljuk meg, hogy ezen
 haladásnak első sorban a dohányjövédéki
 központi igazgatóságnak üdvös intézkedé-
 sei voltak az irányadók; ilyen volt az
 1887. évi 44-ik törvényczikk életbe hozása
 is, mely oda van irányítva, hogy a terme-
 lés mentől okszerűbben kezeltsék és hogy
 a termelőink a termelvényből mentől több
 anyagi hasznot nyerjenek.

Én, a ki az ügynek menetét szemmel
 tartom, nyugodt lelkiismerettel kinyilvání-
 thatom, hogy a dohányjövédék központi
 igazgatójának fáradhatlan ügybuzgalma és
 tevékenysége oda van irányítva, hogy a
 jobb anyag előállítására által, első sorban a
 termelő boldoguljon, mielőtt önként követ-
 kezik, hogy az állam jövedelme is rohamosan
 emelkedni fog — a mint már ma is nap-
 ról-napra emelkedik.

Az országban több kísérleti és minta-
 telepek lettek léptetve — magán és
 kincstári, állami tanintézet és földmívelési
 iskolákban, a hol a dohánytermelés is tár-
 gyát képezi az oktatásnak.

A magán kísérleti és mintatelep, gr.
 Csekonits Endre uradalmában, 12 holdon
 termeltetik, ugy szintén a kigyósi urada-
 lomban, mely uradalmakban összesen majd-
 nem 2000 holdon termelnek a mintatelep-
 pek közelében dohányt, a hová 300—400
 kertész eljárhat, hogy magáévá tegye a
 mintatelepen észlelt okszerű kezelés mód-
 ját. Ezen dolgok, ha nem is országszerte
 irányadók és hasznat hozók, de a közel
 eső részekre már hasznos befolyással kell
 lenniök, mert tudjuk, hogy a kertész is, bár
 minő jó dolga legyen is, mindig szeret egy
 kicsit vándorolni, és ilyenkor távolabbra

is elviheti szerzett tapasztalatait, mi minden esetre csak használni az ügynek. 17 dohánybevéltő hivatalnál alkalmazva vannak minta- és kísérleti telepek, melyek szintén igen hasznos működéssel bírnak, mert directe a dohány termelési vidékén vannak, a hol sok dohánytermelő fordul meg, megnézheti és okulhat belőle; ezeknek ugyan még más gyakorlati hasznuk is van, nevezetesen a fiatal tisztviselőknek mód adatik a gyakorlati téren is, a termelésről tapasztalatokat szerezni.

De a beváltó hivatalok mellett lévő mintatelepek szerintem nagyobb gyakorlati tere van, mint gazdasági tanintézeteknek, már csak azért is, mert azon időben, a midőn a dohánynyal igen fontos miveleteket kell megtenni. — nevezetesen július, augusztus, szeptember közepéig, akkor vannak a tanintézetekben a szünidők, a midőn a tanárok és tanulók nagy része szünidőre eltávoznak és ilyenkor a dohány munkának legnevezetesebb részével, zömével nem ismerkedhetnek meg, habár bizonyára annak kezelését jó kezekbe teszik is le, de a kivitele még sem lehet olyan, mintha mindannyian kik eleinte azzal foglalkoznak, a jelzett hónapokban is, azon akkori fontos teendőknél is jelen volnának.

Mondom, a beváltó hivatalok mellett mintatelepek igen sikeres működésük van.

Kiváló érdemeket szerzett magának ezen a téren is, Gamberszky József aradi m. kir. dohánybevéltő hivatali főnök, mintatelepeknek czélszerű kezelésével.

1889-ik évben voltak mintautlétvények következő beváltó hivataloknál u. m. Fadd, Barcs, Szulok, Arad, M-Vásárhely, Kápolna, Jász-kiser, Szolnok, Nagy-Léta, V-Namény, Nyírbátor, H-Dorogh, Félégyháza, Csongrád, Csány. Apátfalva, Csóka, összesen 17 mintatelepek.

Az 1889-ik évben ezeknek a termésök a következő volt:

Kápolna termelt középfinom kerti leveleket 200 □ ölon 77 kilót.

Jász Kisér 200 □ ölon 77 kilót.

Szolnok termesztett 200 □ ölon 108 kilót.

Arad 500 □ ölon 502 kilót.

M-Vásárhely 200 □ ölon 116 kilót.

Fadd 200 □ ölon 193 kilót.

Barcs 40 □ ölon 41 kiló Szurakit.

Szulok 200 □ ölon 129 kilót.

Nagy-Léta 800 □ ölon 387 kilót.

V-Namény 400 □ ölon 355 kilót.

Nyir-Bátor 400 □ ölon 186 kilót.

H-Dorogh 800 □ ölon 616 kilót.

Félégyháza 200 □ ölon 155 kilót.

Csongrád 200 □ ölon 88 kilót.

Csány 200 □ ölon 75 kilót,

Apátfalva 100 □ ölon 166 kilót.

Csóka 200 □ ölon 104 kilót.

A minta telepeken termesztett dohányok mennyisége az 1889-ik évben igen különböző volt, azt hiszem, hogy sok helyen a jég és másféle elemi csapások tették a nagy differentiákat.

Ezen termés eredményéből nem akarom levonni a mintatelepek czélszerűségét és úgy hiszem, hogy az 1890-ik évi dohánytermésben mennyiségileg és minőségileg már sokkal jobb eredményt fognak előmutatni

a nevezett mintatelepek — csak felakartam említeni ezen czélszerű intézmény létezését, és bizonyára nem sokára áldásos működésének gyümölcseit a dohánytermelő nagy közönség fogja élvezni.

Ezuttal felemlitem tisztelt olvasóim előtt a dohányjövődékek egy újabb intézkedését, melyből kitűnik, hogy a jövődék semmi áldozatot és munkát nem kímél és a dohányügyet minden módon előbbre viszi.

A tény a következő.

A magyarországi legjobb szivaranyag termelési helyét képezte régebben Szulok, ezek a magyarországi szivarleveleknek a legnemesebbjét képezték, de egy nagy idő óta ezek folyton és folyton lejjebb szállottak főképp egész aránytalanul minőség tekintetében.

Ott is ép úgy mint egész országunkban bizonyos faktorok képezték a súlyedés okát, u. m. talaj kiélés, éghajlati viszonyok változása, elkorcsosodott és elfajzott mag, és rendetlen vetésforgás következtében.

Országszerzte a lehetőségig mozgalm indult meg ezen bajokon segíteni és a hol csak lehet segítve is lesz.

A nevezett Szulokon, a hol igen jó munkásnép lakik, szorgalmas és tevékeny svábok, de ezek oly konzervatívok, olyan makacsul ragaszkodnak régi rossz szokásaikhoz, hogy azokat arról letéríteni épenséggel nem lehet; a dohánytermelésnél ezeknek egy régi rossz szokásuk az, hogy ők a dohánytermeléshez, az elkerülhetetlen szükséges melegágyakat nem csinálják, hanem csak hideg földön nevelik a palántát; haddan ez még járta, mert mint fent említettem talaj és minden más körülmény olyan volt, hogy, ha épen későbbre is maradt a dohányültetése, azért volt dohány elég és jó is, de ma már, a jelzett viszonyoknál fogva tudjuk, hogy csakis a korai dohányból lehet jó dohány, de ezek a mennyiben meleg ágyat nem készítenek és a hideg földről csak későn kapják az elültethető palántákat, igen természetes, hogy dohányuk minden kritikán aluli rossz — az anyagban azonban meg vannak a nyomai a finomságnak és ez készítette a dohányjövődéket arra, hogy áldozatot hozzon annak lehető javítására.

Elhatározta tehát a dohányjövődék, hogy a saját költségén ottan palántás kereteket fog létesíteni, azaz annyi palántás ágyakat fog csináltatni, a mennyiből legalább 100 katasztrális hold földet beültetni lehet.

Ezen melegágytelepen a legokszzerűbb különböző melegágyakat fognak készíteni és olyan tiszta maggal vetik be, mely kísérlet után az ottani viszonyokhoz mérten a legjobbnak bizonyult.

Ezek szakértelemmel fognak kezelteni és annak idején a termelőknek díjtalanul kiadni fognak.

Szerintem ez olyan radikális orvosság, mely semmi szin alatt nem veszítheti el jó hatását — mert az ottani nép daczára az ő csökönységének és állhatatos megrögzött szokásainak — ha látni fogja azon óriási külsőséget, mit tesz ez pénzjövődélem te-

kinetében, ha látni fogja azt, hogy egy hold ilyen formán kezelt dohányból kétszer, de sőt háromszor is olyan nagy jövedelmet hoz, mint az amugy kezelt egy hold, — bizonyára engedni fog.

Meg vagyok győződve, hogy szokásánál fogva, igen lassan, de végtére a saját érdekében lassan-lassan meg fogja ő is tenni és meg is teszi vele együtt az egész azon vidék, melynek a közelében ezen melegágy telep esik — de én tovább megyek és hiszem, hogy ezen üdvös cselekménynek olyan sikere lesz, hogy miután ez egy helyen meghonosult és a nép magáévá tette; akkor tovább egy házzal, oda, a hová még ezen intézkedés szükségesnek mutatkozik, és így idővel az egész vidék dohánytermelése meg fog javulni.

Az ilyen intézkedésekből is kilátszik a gondos dédelgetés, melylyel a dohányjövődék jeles igazgatója, a dohány ügyét vezeti.

Azt hiszem, hogy az ilyen intézkedések nem fogják hatásukat veszteni és a dohány ügye isten segédelmével napról-napra jobb mederbe fog jutni, csak haladjunk mindannyian előre!

Daróczi Vilmos.

A simitásról.

A dohány simitás és csomózás feltételei többfélék s ha azt akarjuk, hogy a productumon az intelligens munka nyoma meglássék és tehát, hogy jövedelmünket az által fokozzuk ugy mindazon feltételekre, melyek a helyes munkát szabályozzák, figyelemmel kell lennünk.

1. Szükséges az anyagot forma szerint vagyis nagyság és épség szerint;

2. és főképen belső lényege szerint tartalmasság, feszerő, égési képesség szerint osztályozni;

3. a száradásban a száradási fermentációban való előhaladása szerint.

Tekintettel kell lenni arra, hogy az anyag oly állapotban adassék át a jövődékek, a melyben a tömegben való erjedés sikeréhez alapos reményt nyújtson.

a) Ugyanazon ternés legjobban kifejlett levelei legértékesebbek, habár a kis alak sem jelenthet mindenkor rossz anyagot; mert egy roszégo nagy alaku dohány sokkal kevesebbet ér, mint a jó égő, de kisebb alaku törzslével, a mely talán alakra nézve alsóbb osztályúnak tartatnék akkor, ha csak tisztán a tekintélyes nagyság lenne irányadó, a homokosb talajt kivánó nemesebb izű dohányok is rendszeren kisebb alakuk sőt éppen a rosz, a chlór tartalom földek termenek legnagyobb s — súlyosb leveleket, és a rosz izű dohányok rendszeren nagyok, tehát csak ugyanegy termés hasonlítható egymással össze nagyságra.

Az épség szerint is külön kell osztályozni, mert a kisebb sérültek magasb áron váltatnak be, lehet hogy néha a sokféle osztályozott anyag többreze egybe soroztatik; s így mintegy felesleges munkát mutat; ugye a jelentéktelen sérüléstől a nagyon rongyos dohányig is sokféle az alak, de az osztály csak kétféle és ha az anyag jó égő, jó színű, tartalmas, akkor az sérülés is kevesebb akadály a gyártásnál, míg a kevert anyag sok boszantást s kárt okoz s mindig positiv a termelő kára.

Jelentékenyen eltérő sérülési levelek egy csomóba nem rakhatók még akkor sem ha precíz átvétel végett mind egy osztályba válthatók volnának is; mert az anyag gyári feldolgozásánál lenne akadály. Ezt figyelmen kívül a termelő annál kevésbé

hagyhatja mert tényleg a sérült dohányok nem egy osztályba sorozhatók.

b) Tartalmasság, fészerek, képesség, finomság és égés szerint válogatni az anyagot a leglényegesebb. — Ha a termelőnek talaja sokféle, az mivel más nemű anyagot terem, rendszeren más a beérés ideje, külön fűzetik tehát, lehet azt külön csomózni, és bázisni is, Cserháty és Szilassy óvári akadémiai tanár urak tudományos kísérletei kimutatták, hogy a homokos talajok kevesebb, a kötöttebb agyagosabb nagyobb fészerekkel bíró dohányt teremnek, én hozzá tehetem, hogy minél porhanyosb és szelidebb a talaj, a levél annál vékonyabb. A talaj belső összetétele pedig az izre és égésre bir nagy befolyással, bár a fekvés is némileg t. i. a partosb és homokosabb legjobb égőt szokott teremni; de ezen a talaj összetétele sokat változtat. Cserháty tanár ur kimutatta, hogy a clór nem mindenkor oka a rosz égésnek, én tapasztaltam, hogy a jó porhanyos lapos földek, melyek viztartók és a levél incrustálódása nem nagy, ha salétromosok is. finom szívós és égő dohányt teremnek (Ura és vidéke). Erre már vegytanunk is célzó, mikor a salétrom-savnak a dohány szívósságát s némi égését tulajdonítandónak véli.

A kerti földek, a homokosak szelidebb s jobb izű dohányt teremnek.

A színek is talaj szerint változnak. Mindezen különféle dohányok a gyárban más más célokra használatnak.

Okszerű termelő ennél fogva már talajai szerint is külön simittasson.

A szívós finom levelek első sorban külön választandók; némileg kerteszt azt állítja, hogy ha a finom leveleket külön szedi, gyakran nem hogy szivar, hanem csak válogatott osztályba — meggy és akkor meggytörténik, hogy minden többi dohánya, mert amattól különbözik, legfeljebb első osztályba kerül: holott ha a különbség a külön simitást által ki nem mutatott volna, még több is esett volna felsőbb osztályunak.

Ez nem áll; hanem inkább az, hogy ellenesetben semmi válogatottja sem lett volna, végre ha talán anyaga nem égett, persze nem is lehetett szivar; — de az egészen bizonyos, hogy szivar vagy a) válogatott osztályra egyedül akkor tarthat számot, ha a finom — szívós leveleket külön csomózza.

A finom anyagnál is az égés, jó szín, jó tapintat adja meg a döntést. Kétséget nem szenved, hogy figyelmes eldöntést igényel az oly anyag, melynek legfinomabb része sem ér, meg a szivar osztályt, ha valjon abból lehet-e ezenkívül valamit még a válogatott osztályba venni — de mindenetre inkább van rá kilátás, mintha keverve csomózta volna.

A gyár a dohányokat csak úgy használhatja előnyösen ha a különözö minőségek külön kerülnek hozzá; tehát csak tiszta anyag lehet becses.

A színre nézve a legértelmesebb általában mindég sötétebb színű s ez a legszívósabb dohányt jelzi.

c) A száradási erjedésben való előhaldása szerint is igen szűkösben az anyagot külön szortirozni.

A dohány a zöld színből fokozatosan a sárga, a barnapiros és sötétbarna színekbe megy át. Az oly anyag, a mely már az első színnel a sárgánál erjedését befejezte, sem tartalmaz sem szívós általán nem lehet, kevés beltartalma lévén. — Van ugyan éretlen anyag, mely nehezen szinesedvén a száradás alatt csak a sárga színt éri el; ez szívós szövetű, nyulékony anyag, de zöld színben játszik és ha alkalma lesz: erősebb meleg és nedvesség mellett tovább fog erjedni és szinesedni. Általában a leg-sötétebb színnel erjedő anyag szokott leg-

tartalmasabb lenni; ennek erjedése legtovább tart. — A halvány piros vagy sárga pedig rendszeren kevésbé fészerek, ezek erjedése legrövidebb, nem lehet talán általános szabályként felállítani, de a 2-szori termést kivéve, úgy van — úgy tapasztaltam, hogy egy-egy tőke levelei közül azok, a melyek erjedésnél több színen mennek át, a leg-tartalmasabbak, a melyek pedig már a sárga színnel kiképeződnek, azok tartalma és értéke legcsekélyebb.

Helytelen, ha az alj dohány a rongyos anya, vagy hegy-féle dohánnyal össze csomóztatik, mert a hegy nagy forrást kíván; az alj pedig sárga színnel erjedését gyorsan befejezi s meg ég, mire a hegy vagy az anyadohány kész lesz.

Minden faj és különböző száradási erjedést elnyert anyag tehát, más erjedésen fog a kincstári asztagban is átmenni és így külön asztagolást követel is.

Az éretlen, a nedves és a romlott anyag külön választandó, mert az éretlen heves erjedést kíván, hogy színt nyerhessen, ez nedvesen nem kerülhet beváltáshoz, mert csak nagy máglyában száraz állapotban lehet és kell nyerseséget csökkenteni s csak ez után némi nyirkosság behatásával engedhető át az erjedésnek.

A nedves anyag tűlnedvessége pedig alacsony máglyában szokott erjedés előtt kihajtatni.

A romlott anyagok (szivégett) pedig nem igen állják az erjedést.

Oda kell törekedni, hogy ily anyagok ne legyenek.

A termelői teendője röviden összefoglalva következő:

A talaj szerint csoportosított dohányt, nem csak alak szerint kell szortirozni, hanem a finom leveleket is külön kell csomózni; főképp pedig számolni kell a kincstári raktárakban asztagba kerülő dohány erjedésével is, a mi eddig kevésbé történt és erre nézve legúj szabály az, hogy egymástól elütő színű és fajú dohány egy csomóba és egybálba ne kerüljön.

Debreczenben 1890 November 26.

Fejér Viktor.

Visszhang a „Szakértő Kritikus” cikkére.

E becses lap mult számában, „az 1889. évi dohányjövődéki hivatalos adatai alapján, a magyar dohánytermelés multja, jelene és jövője” czim alatt „Szakértő Kritikus” által írt vezércikkét oly hurokat pendít meg, amelyek a hazai dohánytermelés ügye iránt érdeklődőkben, bizonyára élénk visszhangot keltének.

Hogy a cikkirő csakugyan „Szakértő” azt nagy tárgyismerete kétségtelenül bizonyítja; — mint „Kritikus” is, általában helyes szempontból bírálja dohánytermelési viszonyainkat; — de azért a szakértelem és jóakarát iránti teljes tisztelet és elismerés sem tarthatja vissza a kérdés lényegébe hatni tudó olvasót, azon benyomástól, hogy a gyakorolt kritika — bocsánat a banális hasonlatért — jó részben olyanformán tesz, mint az a bizonyos mészáros, aki nem oda vág, ahova néz.

Mert hiszen az már rég megszokott dolog, hogy a feles kertészek hátát üssük hazai dohánytermelésük bajaiért, — felpanaszoljuk a náluk meggyökerezett hibákat és kárhóztassuk az általuk üzött tagadhatlanul hiányos kezelést; — de mindez csak annyit ér, mint a beteg sopánkodása, aki váltig panasolja, hogy mi a baja, de nem tudja rászánni magát, hogy melyik dokortudja hívja, a mellett drágálja az orvosást is és így tovább az emésztő nyavalyát. „Szakértő Kritikus” több praktikus eszmét vet fel cikkében; — kár, hogy ezen

eszméket csak épen felveti, de bővebben ki nem fejti, meg nem magyarázza. — Czikke e miatt hasonlít a rakétához, amely egy percze pompás fényugarakat lövel szét, de aztán csak olyan homályban hagyja a tájt, mint azelőtt volt. — Az egyébként oly jeles és méltó feltűnést keltő cikknek tehát épen a túltömörtségben rejlik a gyenge oldala; — mert amidőn „a magyar dohánytermelés multja, jelene és jövője” felől egy szuszra beszél: magyarul mondva „sokat markol, de keveset szorít”, s ráillik ama klasszikus megjegyzés: „valamivel kevesebb több lett volna!”

Nem ilyen futólag kellene ezeket a nagy jelentőségű kérdéseket érinteni, hanem minden oldalról megvilágítani, megvitatni, kész programba önteni, mert csak is így vezetne célhoz: így lehetne elérni, hogy a közvélemény megállapodván bizonyos irányban; annak létesítését egyértelműleg tűznék ki feladatának, s közös erővel buzgólkodnék annak megvalósításán.

Néhány év előtt nagy feltűnést keltett a dohányügy szakfőirai körében egy felolvasás, amely az országos gazdasági egyet dohányügyi szakosztályában — a hazai dohánytermelés általános hiányairól és azok orvoslásáról értekezett, s minden oldalról oly világit meg a kérdést, amint arra csak az képes, a ki elméletileg és gyakorlatilag apróra ismeri a termelés minden csinyját-binyját, a feles kertészek minden fogását, a dohányjövődék összes misériáit. E felolvasást lovag Kleeberg Oswald tartotta, — aki nem elégedett meg ezzel, hanem rövid időre rá „A dohánytermelés vezérfonalá” czime alatt egy önálló művet adott ki, (amelylyel egyszerre felemelkedett a magyar dohány-irodalom legjobb szakmunkásai közé), s e művének mindjárt az elején, kibővítve és újra átdolgozva közli ama felolvasását: „Észrevételök hazai dohánytermelésünk hiányai és azok orvoslásáról” — Ebben igenis ki van fejtve mindaz, a mit e tárgyban azóta sokan és sokszor, de ennél jobban még nem igen mondtak el. — S hogy ez a munka a legilletékesebb tényezők által is megérdemelt figyelembe vétetett: az kitűnik az új dohányjövődéki törvényből, amelynek intézkedéseiben (a talajjavítás, a dohányföld megválasztása, a birtok arányhoz mért termelési engedély, raktárak építése, stb.) határozottan fel lehet találni a jelzett mű által hangoztatott irányelveket.

Ugyanezen mű részletesen foglalkozik a szakoktatás kérdéseivel is; — megmondja hogy: „ha azt akarjuk, hogy a hazai dohánytermelés óhajtott virágzásnak induljon, akkor azon kell kezdenünk, hogy először is neveljünk, tanítsunk ügyes, értelmes, megbísható dohánykertészeket; — felveti ez eszmét, hogy adjon ki a kormány egy egyszerű nyel ven irt könnyen megérthető, s az iskolás gyermekek értelmiképességéhez mért tankönyvecskét, dohánytermelési kátét, s ezt tegye kötelező tantárggyá a népiskolákban, legalább azon vidékeken, ahol dohánytermelés üzetik. — Szól az iskolás gyermekek részére felállítandó mintadohánytelepről, — a néptanítók által szemléleti után vezetendő dohány szakoktatásról, a melyben a felnőttek is részt vehetnének; — végigvezet a feleskertészek mai nyomorúságos viszonyai és furfangos hamisságai által annyira alantas fokon álló közönséges „parasztos módon” való termelés minden mozzanatán, s aztán mindezekkel ellentétben adja elő az okszerű termelés feltételeit, következményeit, módozatait.

Tehát a miket „Szakértő Kritikus” cikkében jelez: az körülbelül mind felfalható az idézett műben, — de hisz ezek különben is ma már nem új és nem ismeretlen eszmék, — s nem ezeknek futólagos,

felelevenítése, hanem végre valahára megvalósítása az égető szükség! — ennek a mikéntje az a kérdés, amelyről kell is, érdemes is beszélni, de nem csak úgy futólag, hanem pozitív alapon, — s megmozgató minden követ, hogy a hazai dohánytermelés csakugyan országos és általános lendületet nyerjen.

Hogy „a dohánytermelési oktatás berendezését és felsőbb felügyeletét egy teljesen szakértő egyénre kellene bízni az egész országban”: ebben „Szakértő Kritikus” cikkével teljesen egyetértünk, — s minden tartózkodás nélkül, nyíltan kimondjuk, hogy ezen állásra olyat óhajtanánk, aki nem a hivatalos bürokratizmus pedanteriáját, hanem tehetséget, hivatást, szakképzettséget és irrodalmilag is ismert nevet vinne magával, s akinek eddigi működése biztosítékot nyújtana a jövőre is.

Egyelőre ezeket kívántuk elmondani „Szakértő Kritikus” cikkének visszhangjával, érdeklélvára a cikknek ígért folytatását.*

a+b.

A dohányról.**

(Folytatás.)

Tudvalevő dolog, hogy mennél későbbre esik az ültetés, annál több téli nedvességet veszít a föld, annál nagyobb rizikóval jár a fogamazása a palántáknak s azoknak kifoltozása. A őrgek is több kárt tesznek a kései ültetésben, hátha még hozzávesszük, hogy az elkészített dohány apróra marad, levelei később törhetők le s nedves őszi időjárás mellett nem száradnak be oly szépen; nem lesz a levél oly illatos és zamatos.

A már kiültetett dohány kisebb hideget még elvisel.

A melegágyak készítéséről. A dohánymelegágy első kelléke, hogy védett helyen legyen, azután ay alakítsuk, hogy déinek fektüdjék; a nedvességen kívül a meleg a fő éltetője a palántáknak.

A melegágyak készítéséhez jó földre van szükségünk. Ezt legjobb már az előző évben beszerezni, ártóstrálni s kevés érett trágyával összekeverni.

Nem csupán a lótrágya alkalmas a melegágyak létesítésére, hanem a kevert trágya is jó, csak kiejedtet ne legyen az. Az érett trágya ugyanis már elvesztette melegítő képességét. A nagy meleg ép úgy ártalmára lehet a rászáknak, mint a hideg, vagy a sűrű ültetés.

Legtöbbször a magot nem egyenletesen és tulsűrűn vetik el. A tulsűrűn kelt trágya pedig egymástól nem tudván jól fejlődni, vékony száru s gyenge lesz, kiültetésre alkalmatlan.

Az öntözéshez mindenesetre lágy és nem hideg vizet kell használni, ez hasznosabb. A hideg víz a fiatal palánták fejlődését kesel-teti.

A gyenge palántáknak legnagyobb ellen-sége a dér, ettől oltalmazni kell; habár a ló-tetű is sok kárt tehet benne.

Egyszerű olcsó melegágyakban is lehet jó palántákat nevelni, mint a hogy ezt számos példa mutatja hazánkban, tehát nem szükséges azokat üvegtáblákkal ellátni, habár ezek alatt a palánták természetesen gyorsabban fejlődnek.

Magszükséglet egy holdra való palánták előállításához 30—40 gramm (3—4 deciliter.) Térésükséglet 4—5 folyó méter holdankint. A gyomlálásról s ritkításról a palántásban meg ne feledkezzünk, sem a szellőztetés és öntözésről.

A palánták kiültetéséről. Mihelyt az idő a palánták ültetésére alkalmas s a palánták is elég erősek, hozzá kell látnunk az ültetéshez, mert minél előbb végezzük azt be, annál biztosabban számíthatunk jó termésre. A kései

ültetés mellett a levelek apróbbak lesznek. A szivarleveleknek valót kell tekinté jóról ültetni.

Az ültetésnél nagyon kell ügyelnünk a különböző fajtak által igényelt térszükségletre, továbbá, hogy ha több fajta dohányt természetünk, hogy azokat ne keverjük össze.

Szárazabb talajon, a minő pl. a homokföld, előnyösebb lesz a sűrűbb ültetés, mert így inkább megtartja a talaj e nedvességet, különben is a homokföld kisebb levelű s csekélyebb számú leveleket nevel. Az apróbb levelű dohányt is sűrűbben kell ültetni; szeles vidéken is kevésbé rongálja meg a szél a sűrűbben rakott ültvényeket. A tapasztalat lehet itt a legjobb utmutató. Különböen világos dolog, hogy a dohánynak elegendő hely kell, sok napfényre van szüksége s a kövőbb talajon jobban megnyulnak a levelei, mint a soványon.

A legtöbb termelő még régi mód szerint ülteti a dohányt, t. i. egyforma sorokba. Ujában felkarolják a páros ültetést, azaz két-két sor között szélesebb sorokat (utakat) hagynak, minek fő előnye, hogy munka közben nem törjük ugy a leveleket.

Ajánlatos e próbát minden termelőnek megtenni s kikutatni, hogy a helyi viszonyokhoz képest: mekkora tenyésztés felel meg legjobban bizonyos fajtanak.

A palánták egymástól távolsága rendszeren fél méter. A sőtávolság páros ültetés mellett 50+50 90 centiméter. Egyforma sorokba, ha ültetjük 70 centi-éter.

A tulsűrű ültetés hátránya: hogy a levelek egymástól nem nöhetnek s az érésök is hátráltatva van, ha pedig tulitkán van az ültetés, hát kevesebb lesz a termésünk.

Hogy az ültetését legjobb esős, boros időben teljesíteni, arról nem szólok, hiszen ebbe már minden dohánykertész be van gyakorolva.

Dunántul szokták frias szántásba ültetni a dohányt, ekkor nyirkos földet kap, az Alföldön ezt nem teszik, hanem helvette meghengerezik ültetés előtt a dohány földjét.

A dohány munkáiról, nevezetesen a kapálás és töltögetésről. Korai és gyakori kapálás szükséges a dohánynak. Ettől vigabban nő s levelei finomabbak lesznek.

Töltögetni is szokták a dohányt legtöbb helyen nálunk, de ez el is maradhat, kivált ha földjét elég mélyen megszántottuk őszkor és a talaj szárazságra hajlandó. Az értékes dohányt nemcsak kétszer, de többször is megkapáljuk.

A töltögetésnek némelyek azért nem barátjai, mert a dohány töve körül a föld kapálatlanul marad.

A kapálás legyen elég mély, hogy a földje kivált ha agyagos, jól fellazítsassék s a töltögetéssel, (aláhuzás) el ne késsünk, nehogy kárt tegyünk a levelekben. Amerikában kultivátorokkal végezik az I méter széles sorokban a dohány első munkáját. Némelyek szerint a dohány egyik elődjé: a nálunk sokfelé a dohány közt nagyon is elszaporodott szádor (Orobanche) mit a nép „vajfü”-nek nevez, oly helyen, hol a töltögetést idejében végzik, nem szokott előfordulni. Ezt azonban kétségbe merem vonni, mert szerintem a szádor olyan helyeken szokott előfordulni inkább, hol a talaj sovány, már ki van zsarolva, s hol a dohányt sűrűn termesztik egymásután. Trágya kell az ilyen földnek s dohányon nem ültetni bele 4—5 évig.

A bugázás és kacsozásról. Csak a magnak való dohány hagyatik meg a virágzat (buga), a többinél a dohány virágját leszoktuk törni, mert különben apróbbak lennének a levelek s sulyra nézve is kevesebbet nyomnának, vagyis kevesebb lenne bennők a szerves anyag.

Igaz, hogy a bugázott és kacsozott dohány leveleiben több nicotin van, vagyis erősebb az így kezelt dohány, de nagy, szép, szivarboritéknak való leveleket csak így kaphatunk.

Ha nem kacsozzuk a dohányt, levele több lesz, de apróbb, ugy hogy — tett próbák szerint — sulyra nézve a termés azért egyformának mondható, habár kevesebb, de nagyobb, akár több, de aptóbb levelet hagyunk is meg egy tövön. Próbák szerint, minél több levelet

hagynak meg, annál finomabbak lesznek azok s annál előbb beérnek.

Nedves időjárás mellett sokkal bujábban képezi leveleit a dohány; ilyenkor levelei is jobban megnönek, nagyobbak lesznek a szövetesek finomabb; míg hosszantartó száraz idő nem növeszti a leveleket s durvábbak is lesznek.

Nálunk egy dohánytő fajtája szerint 10—20 levelet képez. Szivar dohányból elég meghagyni rajta 10—12 levelet. Tett próbák szerint akkor voltak a legnagyobbak, midőn csak 7—8-at hagytak meg egy tőn.

Amerikában korai ültetés mellett az erős fajtából 9—12, kései ültetésből 5—8 levelet hagynak csak meg.

A gyengéből 12—20-at, illetve 8—12-öt. Minél előbb törjük le a dohány bugáját (virágját), annál nagyobb levelekre számíthatunk s minél inkább késünk vele, annál gyengébb lesz a termésünk, vagyis kevesebb benne a nicotintartalom.

Ha természetes fejlődését engedjük, hogy kövesse, vagyis hogy virágozzék és magot hozzon, ez esetben kapjuk a leggyengébb dohányt.

A virágos dohány levelei is ép ezért finomabbak szoktak lenni, mert a tápanyag nagy része a virágzat kifejlődésére használtatik fel.

Vannak azonban termelők, kik nem s etnek a dohány lebugázásával azon okból, mert akkor a kacsozás munkájuk megszaporné, háromszor is kellene kacsozni s ez tudjuk sok munkát vesz igénybe. Másik ok, a miért nem sietnek a tető elhanyással, hogy a levelek legyenek finomabbak s szinesebbek. Bugázás által tehát a levél minőségben, jó-ságban nem nyer. Csak egyenletességben és nagyságban s nyulékonyosságban, mert több a mézgatartalma s így simíthatóbb, további előnye még, hogy kevesebb levéllel, kevesebb a munka s kisebb térszükséglet kell neki, vagyis nem kell annyi száritó-pajta hozzá.

(Folytatás következik.) Réti János.

A dohány és dohányipar az első északnyugati német ipar és kereskedelmi kiállításon Brémában 1890.

A brémai dohány és szivargyárosok kiállítása.

Egy berlini lap nyomán a következőkben adjuk az ideai brémai kiállítás leírását:

Imposans képt nyújtja egy 1863 óta fennálló munkásságnak Engelhardt Lipót és Biermann kollektiv-szivar-kiállítása Brémában. A cég gyártmányainak ára 30—200 M. közötti és Verden valamint Bündeiből küldetnek szét.

A cég pavillonjában, a kereskedelmi kiállítás helyén a tőépület kibővített részében mutatják be a nyersanyag feldolgozását a szállításra kész gyártmányig. Készítenek szivarokat a most divó különféle módszerek szerint, formákban, az u. n. amerikai présekkel (Metz Eduárd brémai gyárából) valamint csupán két munká által. Bemutatják továbbá a szivarok osztályozását és a kész gyártmány csomagolását ládákba, épenegy a ladagyártást, a ládák beszőgezését a szögezőgéppele, a ládák beragasztását.

A székségt munkás-személyzet a cég több gyárából van összeválogatva. A felügyeletet egy öreg munkavezető: Kerndorff gyakorolja, mivel a cég mostani főnöke 1863 Julius 4-én kezdte meg a gyártást Verdenben.

De nemcsak a gyártást mutatják be a pavillonban, hanem előző nagyobb részében a cég különböző gyártmányai vannak kiállítva. Középen áll egy nagy kiosk négy tagas szekrényvel. Itt van elhelyezve a brémai gyár productuma, rendezve az országok szerint melyekbe kivitelre van szánya. Egyik szekrényben van az európai országokba szánt export gyártmányok, a másikkban Ausztrália- és Polynesia, a harmadikkban az Afrika és Dél-Amerikába exportálandók.

Olcsóbb szivar gyártásait (23—35 márká) foglalozik a fennmenített főcég főcsofzége; Biermann F. L. és Tsa. Dinglingenben a badeni nagyhercegségben, és gyártmányait Dinglingenből és Lautenburgból szállítja szét.

* Kötelességünknek tartjuk itt kijelenteni, hogy a „Szakértő Kritikus” álnév alatt a dohányügy egyik legkötönyebb szakembere rejlik, akinek nincs szüksége arra, hogy más tollalval ékeskedjék. Fel. szerk.

** A „Gyakorlati Mezőgazda” után.

A főkiállítási épületek és a maga nemében egyedül tengerészeti kiállítás között a két évvel fiatalabb brémai szivargyár Haase F. W. telepedett le, egy igen izléses pavillonban. A bőválasztékú valódi brémai szivarok, importált Havanna és Manila szivarok, különböző dohányok és burnótok — egytől-egyik saját gyártmány — valamint az egyiptomi szivarkák hívólag intenek felénk, hogy az árulherlye lépve a szeretetreméltó elárúsítónó kínálásának engedjünk.

A brémai Häger J. H. czég különlegeségeivel jelent meg; szekrényeiben kézművi tiszta Havanna szivarok és Felix Havannákkal vannak kiállítva gazdag választékban.

Itt üdvözölhetjük a legrégibb brémai szivargyártót is a Henke O. H. és fia czégben. Az 1845 óta fennálló czég specialitását egy szekrényben állította ki izléstelenen u. m. Havannát és Felixet Havannával továbbá néhány import utánzatot.

A legfinomabb Havanna és Félix szivarok készítésével az 1852-ben alapított Holst C. H. brémai gyára foglalkozik különösen.

Igényt tarthat elismerésünkre szivargyártmányának ügyes elrendezése miatt Kalkmann és Nobbe brémai czég is. Már 1866 óta áll fenn, s főlve a tengerentúli legjobb minőségű dohányok feldolgozása. Figyelemre méltó az ezen czég által kiállított statisztikai táblázat mely grafikai statisztikai alakant állítja elénk minden kiválóbb szivardohány termelés mennyiségét, többek közt Sumatrát 1868—1888. Indító okul erre azon körülmény szolgált, hogy a tengerentúli dohánytermelésnél — melynek termékeire a szivargyártásnál nagy szükség van — mindinkább oly jelenségek merültek fel, melyek alkalmasak komoly aggodalmakat ébreszteni mindazokban, kik e messzeszétágazó iparban érdekelve vannak. A dohány csaknem mindenütt lassan de folytonosan degenerálódott, a termés átlagos jellege alacsonyabb „niveau“-ra szállt, úgy hogy nem felel meg előbbi alkalmazás céljának.

Ez állítás igazolására az elfoglatlanul itélő szakferfiak sőt mint Nobbe G. ur hiszi — némely idősebb dohányzó előtt is fölösleges lesz azon terményekre hivatkozni, melyeket néhány évtized előtt Cuba és Haytiból, Észak- és Dél-Amerikából szállítottak. Amint e helyeken a termés mennyisége többé-kevésbé alászállt, előbb Java, majd Sumatra lépett fel dohányával kiegészítőül. De Java már rég elvesztette előbbi jelentőségét, s méltán kell attól tartanunk, hogy Sumatra sem sokáig tartja meg domináló állapotát.

Prieser F. és fia pipa, bagó dohányt és burnótot állítanak ki, s hasonlóképp szesz szekrényekben elhelyezett gyűjteményüket szivar gyártmányukkal kellemesen egészítik ki.

De nemcsak Brémában, hanem a Rohden melletti Tonnenhaideban a Westtali herczegségben is gyárt Schrader György és Társa Felix szivart Havannával és tiszta Havannát. Eladásra az építészek háza és parkház között e gastronomiai tekintetben két meglehetősen drága épület közt — állítja ki készítményeit.

Ha Vogelsang C. F. Brénából beküldött pipa — és bagódohányáról, valamint a Bremerhafi id. Wenke M. czégnék dohánygyártmányokkal telt kiállítási szekrényéről megemlékezünk, akkor a „Brémai kiállítás“ specialiter brémai dohány és szivar iparával legjobb lelkiismerettel végeztünk, és megkönynybedett szívvel bár, de új erővel térek át azon kiállításokra, kiknek hazája az Oldenburgi nagyherczegség, illetőleg Hannover tartomány. Mindkettő nagyon gyengén és képviselve, daczára Bréma szives meghívásának.

Az Oldenburgiak közül a hivatalos névsor csak 5 dohány és szivargyártat emlit.

Lohnebol az Oldenburgi herczegségből két czég vett részt a kiállításon. Clodius F. A. gazdag gyűjteménnyel jelent meg, saját haszágletű üvegpavillonjában. E czég 1854-ben alakult meg, s a gyártást 3 helyen üzi; Lohne-Südlohne és Steinfeldben. Az Oldenburgi nagyherczegségben a legtekintélyesebb czég, kis és

nagykereskedők számára dolgozik, s gyártmányai a legjobb hirnévnek örvendenek. Az Oldenburgi iparkiallításban az első díjakat többször elnyerte kitünő gyártmányaiért, 1876-ban az ezüst 1885-ben az arany érmet.

Haller F. W. gyára szintén Lohneben van. Direct importált Havanna szivarok mellett a czég saját specialiter általa felkarolt gyártmányt állított ki bő választékban, 25—150 Márka árban per mille.

Középnémet nyersdohányt mutat be festett állapotban Gebhardt Vilmos Duderstadt-ból, míg egy nyolcszögletű szekrény az Osterholz-Scharmerberken székelt Rolecse testvérek czégének saját gyártmányával telve, fényes bizonyítékul szolgál e czég kitünő voltának. Schrimper J. G. oldenburgi czég szépen összeállított kiállítást rendezett be pipabagó és burnót dohányából, mely bizonyítja hogy e czég minden tekintetben megfelel a követelményeknek.

Hannover tartomány csakis egy szállító czég által van képviselve a brémai kiállításon, csakis Schneider Károly jelent meg, Hildesheimből, pásztor-dohányával, míg a többi hannoveri gyártmány, — sajnos — a brémai kiállítás egy része ben sem volt látható. *)

Nem fejezhetem be tudósításom e részét a nélkül, hogy Brémának szivarláda deszka iparáról, — bár igen röviden — meg ne emlékezsem. Hogy tudósításom kimerítő legyen, felemlitem, hogy emlitett iparág jelenleg egy millió márkán föléi kivitelt eredményez évenként. A kivitelt természetesen Németországnak főleg azon vidékeire terjed ki, melyeken a szivargyártás a legnagyobb virágzásnak örvn nevezetesen Baden és külső Németország tartományai közül Hollandiába exportálnak legtöbbet.

(Folytatás következik.)

IRODALOM.

Rözsakodvelőknek. Czapary Albert műkertzés, kit ez év elején az a nem mindennapi kitüntetés ért, hogy a „Szobai edényes növénytenyésztés“-ről irt munkáját *József főherczeg* ő fensége, mint a „Magyar kertészeti egyesület“ fővédnöke, saját költségén nyomattá ki: most ismét egy hézagot pótló jeles munkával gyarapította szakirodalmunkat. *Rözsakodvelők* cím alatt irt munkát, melyből mindenki megismerheti ezen közkeveltségnek örvendő virág ápolására és tenyésztésére vonatkozó szükséges dolgokat. A munka 16 füzetben fog megjelenni számos ábrával és szines könyvouratu rözsaképpel leend diszive. Előfizetési ára 1/4 évre (4 füzet) 1 ft 20 kr.; 1/2 évre (8 füzet) 2 ft 40 kr.; 3/4 évre (12 füzet) 3 ft 60 kr.; egész évre (16 füzet, a teljes munka) 4 ft 80 kr. — Tekintettel arra, hogy a kertészeti irodalomban ezen mű páratlanul áll, tehát hézagot pótló — melegen ajánljuk a közönség partfogásába, mint oly művet, amely jeles tulajdonainál fogva hivatva van a hasonló, — de silányul szerkesztett — *német munkákat kiszorítani hazánkból*. — Az első füzet december elején jelenik meg s annak méltatására megvisszatérünk. — Az előfizetési pénzek Tarczali Dezső könyvkiadóhivatalába, Nyiregyházára küldendők be. — Előfizetéseket bármely hazai könyvkereskedés elfogad.

A zöldsegttermelés vázlata. Irta: Csizer Lajos (Miskolcz. Ára 1 ft) Csizer Lajos most hogy befejezte már államköltségeken tanulmányutját, tapasztalatainak egy részét e munkájában tárja a nagy közönség elé.

Tárgyalja ebben azon módokat, melyekkel a zöldsegttermelő leghálásabban érheti el célját.

A műben tárgyalja az egész ide vonatkozó kérdést. Tartalma: a kert természetes viszonyai (fekvés, éghajlat, talaj), a kert berendezése

*) Megjegyezzük, hogy a kiállított dohánygyártmányok birálata csak a külalakra vonatkozik, miután tudósítónk nem tartozik a juri tagjai közé, nem volt alkalma a kiállított gyártmányok minőségéről meggyőződni.

(kutak, ut, veteményes ágyak), a művelési eszközök és gépek s melegágy, hajtató ház, vízvezeték és a trágyáról; a második fejezetben a talaj megmunkálásáról, a növények szaporításáról (vetés, bujtatás, dugványozás) a rásza ültetéséről, a zöldsegtfélék ápolásáról, a káposztafélék, a gyökérszöcskések, a salátafélék, a labodafélék, a hagymafélék, a hüvelyes vetemények, az élővöl zöldsegek, a csemegefélék a gumós termésti és a fűszertélekről, valamint a mezei zöldsegttermelésről, a zöldsegt hajtásáról, és a magtermelésről, a zöldsegttermények megszedéséről s végre a zöldsegt felhasználásáról, vagyis annak eltartásáról és feldolgozásáról emlékezik meg. Művét ajánljuk a szakemberek és gazdák figyelmébe.

VEGYESEK.

— **A pajtkat átalakítása, és a simító helyiségről való gondoskodás, nem túl tovább halasztás, és újból is figyelmeztetjük t. olvasóinkat, hogy engedélyvesztés terhe alatt, oda igyekezzenek, hogy az 1891-ik évi dohány érés és törés idejére a pajtkát a 1887-ik 44-ik t.-cz. értelmében átjárókkal ellátva készen legyenek és hogy simító helyiséget kijelölhessenek; a simító helyiség, mint már számtalanszor kijelentettem, olyan lehet, a melyet egész éven át bár mire használt a termelő, csakhogy a simítás ideje alatt az kizárólagosan csakis arra a czélra használtassék, és hogy az a törvénynek megfelelő ürtartalommal birjon, ajtóval és ablakkal rendszeren ellátva legyen.**

Máskülömben minden dohánytermelő hivatalosan lesz erről értesítve az engedély kérelmezési iv vételével.

Szerk.

— **Statisztika a dohánygyedáruságot illetőleg 1889-ik évre.** Összeállította a m. kir. dohánybevéltási és gyártási számvevőosztályok által. Az épen most megjelent kitünő kimutatás tartalma a következő: Személyzeti létszám, segélyező egyletek, átnézte a megbevétegek és elhalálózásoknak. — Dohánybevéltás nemenként és osztályonként. Kimutatása a kiviteli dohánytermelési engedélyeknek és kiszabott engedélydíjaknak. Dohánybevélt a magyar kincstár részére. a) nyers dohánylevelek külföldről. b) 1. dohánylevelek a cs. kir. dohányraktárból. 2. félégyártmányok a cs. kir. dohányraktárból c) 1. dohánygyártmányok külföldről. 2. a cs. kir. dohánygyárak és áruraktárból. d) külföldről magánosok részére. Dohánykivitelt: a) nyersdohány levelek és félggyártmányok az osztrák dohánykezelőség részére. b) dohánygyártmányok: 1. az örökös tartományok részére, 2. kivitelle külföldre eladott. c) külföldre kereskedő által, d) a kincstár részéről külföldi kivitelle eladott nyers dohány és az érte befolyt pénzüsszeg. A m. kir. dohánygyárak üzeme. — Készített dohánygyártmányok. — Dohányeladás nemenként: a) általános eladás; b) különlegességi eladás belföldi gyártmányok; c) valódi havanna különlegességi szivarok. — Dohányelárúsítási eredmények darabokban és kilogramokban pénzben. — Anyag és pénzbeli eredmény az utolsó 3 évben. Átlagos fogyasztási, illetőleg költsékeségi hányad. — Átnézte a felállított dohányeladási raktáraknak és dohány nagy és kis tözséreknak. — Jegyzéke a m. korona országokban felállított nagy tözsök által élvezett tözsdíj százalékainak. — Kimutatás a m. k. dohánygyárak, dohánybevéltási hivatalok és dohánygyáraktáraknál az év elején és végén meg volt dohányanyagokról. A dohánygyedáruság jövedelme. — Ezen igen nehéz és a legnagyobb gond és pontosságal készült munka olyan gyorsan készült el, hogy az egész európai dohánygyedárusági államokban, ez a statisztika az első. Tartalmára még vissza-

térünk és érdekes adataival néhány cikkben foglalkozni fogunk.

— A „Dohánytermelők Zsebnaptára.” — melynek ez évben megindított első évfolyama, úgy a szakkörök, mint a termelők által, megérdemelt elismeréssel fogadtatott — lovag Kleeberg Oszvald által szerkesztve, a jövő 1891. évre is meg fog jelenni. Alkalmunk volt a naptár kéziratát áttekinteni, s teljes meggyőződéssel mondhatjuk, hogy a változatos és gazdag tartalmu jövő évi naptár, a dohánytermelőkre nézve ép oly általános érdeklődéssel, mint amily kiváló haszonnal lesz értékesíthető. A rendes naptári részen, számos közhasznú tudnivalókon és általában a dohánytermelés körébe vágó különböző közleményeken kívül, közölve lesz a naptárban lovag Kleeberg Oszvaldnak egy nagyobb terjedelmű önálló műve is; „Hogyan természetesen a dohányt?” — utmutatás a nép számára. Népies beszélgetésekben. E zamatos magyarságu népies nyelvvel irt mű, a maga nemében oly jó és igazán hézagpótló munka, hogy a termelők saját érdekében tesszik, ha feles kertészeik részére megszerzik és minél gyakrabban olvastatják. Egyébiránt megjelenése után, e sikerült művet, lapunkban bővebben is ismertetni fogjuk. — A naptár a „Magyar Dohányújság” kiadásában — a jövő hóban fog megjelenni; — megrendelhető közvetlenül lovag Kleeberg Oszvaldnál, Szoinokon, — vagy pedig lapunk kiadóhivatalában; — ára — bérmentesen postai küldéssel — 1 frt 20 kr. Ismételve melegen ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

— **Hogyan irthatjuk ki a drótférget?** Erre nézve a G. L.-ban olvassuk: A drótférget azok közé a rovarok közé tartozik, melyeknek biztos, olcsó, és tökéletes irtási módja még ismeretlen. Vannak azonban eljárások melyek által a bajt némileg mérsékelni lehet. Ezek közé tartoznak a következők:

1. A sekély vetés. A tapasztalás azt bizonyítja, hogy minél közelebb csirázik a gabonaszem a föld színéhez, annál kevesebb kárt tesz benne a drótférget.

2. A szántóföldeknek aratás után való melioratív felszántása és általában a gáztól való tisztán tartása.

3. Legnagyobb a drótférget pusztítása rendszeren az oly földeken, melyeken megelőzőleg gyepek, legelő vagy lóhere volt. Némelyek szerint czélszerű az ilyen földeket a felszántás előtti nyáron többször lehengerelni.

4. A megtámadott földeken a drótférget állítólag jó sikerrel fogdoshat össze oly módon, hogy burgonyát negyedekre, vagy ha apróbb, felekre vagdalják szét és az inficiált földrészeket elhelyezik; ezeket éjjel a drótférget megrágnak és beléjük bujnak. Másnap reggel a burgonya-darabokat össze kell szedni és a beléjük, vagy alájuk húzódott drótférget velük együtt megsemmisíteni. Az ilyen burgonya-darabokat, ha nem sokáig maradnak szántóföldön és így nem rothadnak meg, meg lehet főzni, miáltal a drótférget megsemmisül és így azután már hával is feleltethető. Az ilyen eljárás, ha sikerrel hajtható végre, több évre is kihat, a mennyiben a drótférget teljes kifejlődéséhez 4—5 év szükséges.

1883-ban ilyen módon Dedemswartban (Németalföldön) egy hektáron állítólag vagy 200.000 drótférget fogtak össze.

Meg kell még jegyeznem, hogy a drótférget igen gyakran összetévesztik a gabona-

futrinka (Zabrus gibbus) álcájával, mely azonban egész más bogárcsaládba tartozik.

Budapest, 1890. november 19.

Dr. Horváth Géza,

a m. kir. áll. rovarani állomás főnöke.

— **Dohánytermelők kérvénye** a dohányföldék felszántásának elhalasztása végett: bélyegmentes. Ily értelemben határozott a m. k. pénzügyi közizgazgatási bíróság. A határozat egész terjedelmében a következő: A m. kir. pénzügyi közizgazgatási bíróság a temesvári m. kir. pénzügyigazgatóság felelősséget megváltatja, és az 1890. évi Kj. 477. t. alatt előírt: 8 frt. illeték törlesztését elrendeli, mert felelőssé Steingasser Péter s társai az aradi dohánybevaló-felügyelőséghez intézett beadványukban azt kéri, hogy az esőzés miatt lehetetlenné vált szántást dohányföldökre 10 nappal később tethessék meg; ez a beadvány pedig, mint a kincstár részére természetesen dohányművelés módjának ellenőrzésére vonatkozó bejelentés, az ill. díj 25. tételének 5-ik bekezdése szerint feltétlenül illetékmentes. (1890. évi 5026. sz. alatt)

— **Adóelengedésnek nincs helye**, ha a szántóföldeken tartós szárazság által okozott kár csak már a károsult termék letakarítása után jelentetett be. Ily értelmű kijelentés foglaltatik a m. kir. pénzügyi közizgazgatási bíróságnak 1890. évi 5530 sz. alatt hozott határozatában.

— **Szántóföldeknek a rozsa** is adóelengedésre igényt nyújt elemi esapánok tekintendő. Ily értelmű kijelentés foglaltatik a m. kir. pénzügyi közizgazgatási bíróságnak 1890. évi 2922. sz. alatt hozott határozatában.

— **ÉRELEM!** Tisztelettel felkértem mindazokat, akik a megjelenő „Dohánytermelők 1891. évi zsebnaptár”-ra megrendeléseket gyűjteni sziveskedtek, hogy — a nyomtatandó példányok számáról leendő tájékoztatás végett — az aláírás izeket, legkésőbb f. é. december 15-ig hozzám beküldeni sziveskedjenek. — A jövő hóban megjelenő naptár ára 1 frt 20 kr. s a megrendelőnek bérmentesen fog megküldetni.

Szoinokon, 1890. november 24.

Lovag Kleeberg Oszvald.

TÖZSDEI MEGBIZÁSOK úgy tőkésítésre, mint játékra a legutányosabb feltételek mellett eszközöltek.

PÉNZTELŐLEGEK: Jó-ziv, Bazilika, magyar-osztrák-olasz vörös-kereszt sorsjegyekre, ugyanint mindennemű államsorsjegyekre, részvények és értékpapírokra a legolcsóbb kamatok mellett; a kölcsön részleteiben is törleszthető.

VÉTEL ÉS ELADÁS mindennemű sorsjegyek, értékpapírok, külföldi bankjegyek és ércpénzeknek. Szérvények díjmentesen váltatnak be és kihúzott sorsjegyek azonnali kiiztetésre.

„**AZ ELSŐ FŐNYEREMÉNY**” hiteles sorsolási tudósító egy évi előfizetési ára bérmentesen hához küldve, csak 1 frt.

Legközelebbi húzáshoz!!

Bécsudrost igérvények } á frt 3.75
Főnyeremény 200,000 frt
Jóteknysági állam sorsjegyek } „ „ 2.—
Főnyeremény 600,000 frt
a kettő } 5.75

helyett csak frt 5.25 kr.

2 darab állam sorsjegy frt 3.50
5 „ „ frt 8.50
10 „ „ frt 16.50
20 „ „ frt 32.—

Győri Vilmos

bank- és váltóüzlet Budapest, Dorottya-u. 11.

Vidéki megrendeléseknél sekély foglaló beküldését kérem

!! FONTOS !! !! FONTOS !!

a t. dohánytermelőkre nézve.

A dohánypajtak átalakításához ajánlom a szükséges mindennemű építési anyagokat rendkívüli olcsó árban. Miden az építkezés körébe vágó cikknek nálam bármikor beszerezhető. — Kastélyablakok, külsők és belsők, rostélyllyal együtt 10 frttól. — Ajtókat ajtófélel együtt 8 frttól.

TEMESVÁRY J.

építkezési anyag-kereskedés és lebontási vállalkozó

Budapest, kerepesi-ut 69.

A MAGYAR KIRÁLYI

DOHÁNY ÉS SZIVAR KÜLÖNLEGESSÉGI

és az

ÁLTALÁNOS FORGALOMBAN LÉVŐ

DOHÁNYGYÁRTMÁNYOK

FŐRAKTÁRA.

Mayer és Véri

Budapest, IV., Váci-utca.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan és legnagyobb figyelemmel teljesítettek. Csomagolási díj legmérékeltebben számítatik.

Papirszipkák szivar és szivarkának.

Legfinomabb francia

Houblon, Le Griffon, Gondron, Ambré

szivarkahüvelyek.

	darab	frt
Szopóka nélkül	1000	— 80
	100	— 08
Szopókával 1. sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 1 1/2 sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 2. sz.	1000	3.—
	100	— 30
" 3 "	1000	3.50
	100	— 40
" 4 "	1000	5.—
	100	— 60

Szivarkahüvely minták kívánatra bérmenten megküldetnek.

Leggyeszebb tüftőgepek

az 1. 1 1/2, 2. és 3. számú hüvelyhez . . . 35 kr.
a 4. számú hüvelyhez . . . 1 frt

Tajtpipák.

Kitűnő minőségű, ezüst és chinaezüst kupakkal. Megrendelések ezimere vagy monogramos tajtpipákra és szipkára elfogadtnak és jutányos áron teljesítettek.

Mindennemű és alaku tajtszipkák. — Török csibukok, tökéletesen felszerelve. — A híres Ernhoffer-féle meggyfa szivar- és szivarkaszipkák. Mindenféle pipaszárak. — Borostyán szivar- és szivarkaszipkák. — Valódi török csereppipák. — Valódi selmezi pipák. — Elefántcsont szivar- és szivarkaszipkák.

Kiváló finom valódi francia szivarkapapírok

„LE GOUDRON”,

Le Griffon, Les Dornières Cartouches, „Le Houblon” „Papier Ambré”.

A kedvelt koralaku OSIBUKPAPÍR.

Cserfatapió és szebeszi tapió. Szivar- és szivarkatárca. Pénztárcák. Dohányszelenozék. Dohányt artók.

Valódi china tea.

Legfinomabb Congo kija 14 frt.

Valódi rum.

Jamaka nagy üveg. 2.40 | Jamaka kis üveg. 1.30

Valódi francia Cognac.

Martell W. S. O. P. nagy 12 frt 50 kr

" V. S. O. P. nagy 7 " 50 "

" kis 4 " — "

" *** nagy 4 " 50 "

" *** kis 3 " — "

" fine champagne nagy 3 " 50 "

Mouillon *** nagy 5 " — "

Francia pezsgő nagy 5 " 50 "

Kimutatás

az 1890. évben a kincstár részére engedély mellett termelt dohányok beváltására kiküldött bizottságok működése tartamáról.

Sorszám	Beváltási állomás	Felelősség	Megye, melyben a beváltási állomás fekszik	A beváltás tartama	
				kezdet	vége
1	Budapest	Budapest	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	december 15	február 24
2	Érsekújvár		Nyitra	november 12	december 17
3	Ipolvságh		Hont	december 22	december 31
4	Barcs		Somogy	december 15	január 30
5	Fadd		Tolna	november 17	december 22
6	Tolna		Tolna	január 2	január 30
7	Szulok		Somogy	december 15	január 30
8	Arad	Arad	Arad	december 15	február 5
9	Battonya		Csanád	január 2	február 7
10	Békés-Csaba		Békés	december 15	február 11
11	Temesvár		Temes	december 9	december 24
12	Zombolya		Torontál	január 2	január 30
13	Fogarás		Fogarás	december 15	december 19
14	Debreczen	Debreczen	Hajdu	december 15	február 10
15	Hajdu-Dorogh		Hajdu	december 15	február 12
16	Nagy-Léta		Bihar	december 15	január 24
17	Érmihályfalva		Bihar	december 15	január 24
18	Nagy-Károly		Szatmár	december 15	január 24
19	Csenger		Szatmár	december 1	december 30
20	Miskolcz	Miskolcz	Borsod	december 15	február 12
21	Pelsőcz		Gömör	december 1	december 13
22	Kápolna		Heves	november 24	február 20
23	Rakamaz		Szabolcs	december 15	február 6
24	Nyiregyháza	Nyiregyháza	Szabolcs	december 15	február 25
25	Kisvárdá		Szabolcs	december 15	február 6
26	Nyirbátor		Szabolcs	december 15	február 14
27	Vásáros-Namény		Bereg	december 15	január 27
28	Nagy-Tárkány		Zemplén	december 1	december 22
29	Szeged	Szeged	Csongrád	december 15	február 6
30	Csongrád		Csongrád	január 2	január 27
31	Csany		Csongrád	december 15	január 23
32	Csóka		Torontál	január 2	január 26
33	Nagy-Becskerek		Torontál	december 15	január 23
34	Félegyháza		Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	január 2	január 24
35	Szolnok	Szolnok	Jász-Nagy-Kun-Szolnok	december 15	február 28
36	Tiszaroff		Jász-Nagy-Kun-Szolnok	december 15	február 24
37	Jászkisér		Jász-Nagy-Kun-Szolnok	december 15	február 7
38	Jászberény		Jász-Nagy-Kun-Szolnok	január 2	január 24
			Jász-Nagy-Kun-Szolnok	január 2	január 24

Magy. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság.

1890. év 11896. szám.

HIRDETmény

a magyar korona országaiiban a dohányjüvedék részére termelendő s beszállítandó dohánylevelekért 1890., 1891. és 1892. évre megállapított beváltási árak iránt.

1. A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium 1890. évi augusztus hó 26-án kelt magas elhatározása alapján ezennel közzétettük azon árak, melyek a kincstár számára 1890., 1891. és 1892. évben engedélyt terjesztett nyers dohánylevelekért az anyalevek átvételére a termelőknél fizettetni fogának.

2. A dohánynak azon helységét, melynek határában termesztették, a beváltási raktárba való szállításáért, a termelőnek fuvarpótlék címűn fizetik; és pedig:

a) 7/8 kilométernél nagyobb, de 38 kilométernél kisebb távolságnál egy kr.;

b) 38, vagy több kilométer távolságnál egy ¹⁰⁰/₁₀₀₀ krajczár, minden tiszta súlyú 100 kilogramm dohánylevél s minden egyes kilométer után;

7/8 kilométernél kisebb távolság után fuvarpótlék nem jár.

3. A beváltás kezdete és vége minden egyes körzetre nézve, tekintettel a dohánylevelek beszáradásának előrehaladására, külön fog meghatározatni és közzé tétetni.

4. A beváltandó dohánylevelek fajának megítélésére és minőségük szerinti osztályozására nézve zsinórmentrékkel következő szabályok szolgálnak.

5. Szivarboríték-levélnek csak azon sérületlen levelek minősíthetők, melyek szivarokhoz borítéklevélül használhatók.

Az ily levelek legyenek kellő módon szárítva, szivósak és finomak, továbbá egyszínűek, vékony erekkel, tökéletesen érettek és jól égők.

6. A szivarboríték-levél első osztályába soroztatnak a legfinomabb vékonyerű anyalevelek, melyek tekintélyes és egyenlő nagysággal, kitűnő szivósággal, élénk égéssel, szép és egyenlő színezettel bírnak és legalább 50%, finom borítékot szolgáltatnak.

7. A második osztályba azon anyalevelek soroztatnak, melyek finomságra, szivóságra, égésre és színre nézve az I-ső osztályt megközelítik, azonban csak 40% finom borítékot igrnek.

8. A harmadik osztályba azon jó égésű és tiszta színű anyalevelek soroztatnak, melyek legalább 35%, finom és közönséges borítékot adnak, ha a levelek többi része mint szivarburok teljesen használható.

9. Közönséges levelek alatt azok értetnek, melyek szivargyártásra és azonkívül közönséges bagó, pipadohány és burnót készítésére alkalmasak.

10. A közönséges levelek válogatott a) osztályába tartoznak azon szép, jó és egyenlő színű, teljesen érett, sérületlen, jó égésű nagy anyalevek, melyek kevesebb szivarborítékot szolgáltatnak, mint a szivarboríték-levél III. osztályától következőit, mindazonáltal jelesebb szivarburok-levél minőségével bírnak, ha egészen tisztán csomózzák.

11. A közönséges levelek válogatott b) osztályába tartoznak azon szép, jó és egyenlő színű teljesen érett, sérületlen, nagy, egészen tisztán csomózott anyalevek, melyek jelesebb bagó és fon- vagy néhéz burnót-levél minőségével bírnak, vagy megbízhatlan égés folytán nem sorozhatók a) osztályba.

12. A közönséges levelek első osztályába tartoznak mindazon egészséges, érett, sérületlen, megfelelő nagyságú anyalevelek, melyek jó pipadohány, szivarburok-levélnek és szivarbútnak vagy jó burnót-nyagának használhatók.

13. A közönséges levelek második osztályába tartoznak a kisebb, sérületlen és a kissé szél- és jégvérte nagyobb anyalevek, valamint a nagyobb sérületlen hegy-levél és a tiszta, száraz, jobb minőségű homoklevelek.

14. A közönséges levelek harmadik osztályába tartoznak a visszatszó színű, de egészséges, a nagyobb mértben jégvert vagy szakadozott anyalevek; továbbá a csekélyebb minőségű hegy- és csekélyebb minőségű homoklevelek.

15. Finom és középfinom kerti levelek alatt olyanok értetnek, melyek jó illat, finomság és világos szín által tűnnek ki és finom dohánygyártmányok előállítására alkalmasak.

16. A finom és középfinom kerti levelek első osztályába soroztatnak a legértelődusabb, egyenlő színű, finom, világos sárga, vagy aransárga, teljesen hibátlan, érett és sérületlen anyalevelek.

17. A második osztályba tartoznak a színben kevésbé egyenlő, sárga-vöröses vagy világos-barna színű, finom, teljesen érett, sérületlen anyalevek, továbbá a csak jelentéktelenül szakadozott anyalevek, melyek az első osztály minden egyéb tulajdonságaival bírnak, végre a szép színű, hegy- és nagyobb meg nem rongált szép világos színű homoklevelek.

18. A harmadik osztályba tartoznak minden egyéb egészséges és érett levelek, a mennyiben egészen véve még jó pipadohány, szivarburok-levélnek alkalmasak.

19. Muskatali gyanánt a debreczeni dohánytermelési körzetekből származó azon dohánylevelek fognak átvétetni, melyek fehér vagy vörös virágú muskatali palántákból nyertek és jó illatuk által kitűnnek, ha azonkívül jó sikerültek, és gondos kezelelben részesültek.

Besoroztatnak:

az első osztályba a legértelődusabb, szép színű, teljesen hibátlan érett és sérületlen anyalevek, melyek legfinomabb pipadohány előállítására alkalmasak;

a második osztályba a tartalomdús, jó színű, érett, de kissé sérült anyalevek és a jobb minőségű tiszta száraz homoklevelek, amennyiben finom pipadohánygyártásra alkalmasak;

a harmadik osztályba minden egyéb egészséges és érett levelek, amennyiben egészen véve jó pipadohány, szivarburok-levélnek alkalmasak.

20. A kapadohány-levélnek besoroztatnak:

az I-ső osztályba a tekintélyes, sérületlen, teljesen érett, egészséges, szép színű és nagy anyalevek.

A II k osztályba a kevésbé nagy, jelentéktelenül sérült érett, egészséges jó színű anyalevek.

A III k osztályba a szakadozott, érett egészséges, de színben hiányos anyalevek; a homok- és hegylevelek.

21. Kihányás gyanánt átvétetnek: a jég által tönkretett levelek, a kényszer érett, szivérte, (füllt) kocsný-rothadt, de száraz levelek, a kissé teherlő, fehér penészlel lepett, végre oly érettségű levelek, melyek a fagytól érintettek, de aem fekete, hanem vöröses színteltek, és még közönséges pipadohány, szivarburok-levélnek használhatók.

22. Az előző osztályozási határozatokban csak törzslévelekről van szó, melyek sámitott és csomózott állapotban kár nélkül beszállítandók.

Ha szárazkál bíró levelek szállítatnak be, a száraz mérlegezés előtt a termelők költségére levágtatnak, a levágtott szárazkál pedig semminemű kárpótlás nem adatik.

23. A kacs csak engedély mellett szedhető és minden dohányterméssel simitatlanul szolgálható be, azonban szárt, vagy farszeket tartalmaznia nem szabad, érettnel és gyártásra alkalmasnak kell lennie, ellenkező esetben azon elbánás alá esik, mint a haszonvehetetlen anyag.

24. A csomózatlan levél, melyhez a levélrészek (morzsálék) is számítatnak, tisztán és szár nélkül szállítandó; tisztátlan vagy szárral ellátott morzsálék mint haszonvehetetlen megsemmisítetik.

25. Zsinórra fűzött haszonvehető levelek csak mint morzsálék vétetnek át, ha pedig ily levelek farszekkel szállítatnak, akkor csak a morzsálék fele árán váltatnak be.

26. Sarjú csak engedély mellett nevelhető és szedhető. Érett sarjú, minőségének megfelelőleg vétetik át, ha az anyalevek tulajdonságaival és nagyságával bír, az anyalevek módjára nyer osztályozást, azonban a közönséges levelek második osztályánál magasabb osztályba sorozni nem szabad.

27. Minden egyes csomónak csak ugyanazon fajú és osztályú leveleket kell tartalmaznia.

Oly csomók, melyekben különféle osztályú levelek fordulnak elő, beváltandók:

a) ha az nagyobb részben jobb minőségű levelekből áll, egy osztállyal jelebb mint azon osztály, a melybe a jobb minőségű levelek különben tartoznának;

b) ha a jobb minőségű levelek mennyisége egyenlő a kevésbé jó minőségű levelekkel, vagy ez utóbbiaknál kisebb, azon osztályba, a melybe a kevésbé jó minőségű levelek tartoznak;

c) azon csomók, a melyekben kacs fordul elő, minden esetben csak mint kacs veendőek át;

d) azon csomók, melyek kötése alatt morzsálék bevegítve találtatik, a morzsálékra szabott ár mellett vétetnek át;

e) azon csomók, melyek közé idegen tárgyak, mint föld, homok, hamu stb. kevertetnek, megsemmisítetnek.

28. Tökéletlenül szárított bármely fajú levelek minőségük szerint kisebb osztályba soroztatnak, mint a melybe megfelelőleg szárított állapotban tartoznának.

Ugyanaz áll a nedvesített levelekre nézve is azon hozzáadással, hogy ezek meit legjobb esetben csak közönséges vagy jó anyagot szolgáltatnak, mint szivarboríték, válogatott és közönséges I-ső osztályú levelek nem osztályozhatók.

Mindkét esetben, azonkívül még a túledvességnek és az ennek folytán előre látható megromlásnak megfelelő aránylagos súly hozatik levonásra.

29. Egészen haszonvehetetlen dohánylevelek és levélrészek megsemmisítetnek. Az egészen haszonvehetetlenekhez tartoznak: az egészen éretlen, feketére fagyott, rothadt, egyáltalában minden a gyártásra nem alkalmas levél és a tisztátlan hulladékok.

Ha egy csomóban vagy báiban haszonvehetetlen anyag fordul elő, akkor az a termelő költségére kiválasztandó, és az anyag súlyából levonandó.

30. A csomók dohánynyal, spárgával vagy kukorica-zsalmával kötendők.

Folyó szám	A dohánylevelek neve	Osztály	Ár		Jegyzet
			100 kilogramm után	100 forint kr.	
1	Szivarboríték levelek : Mindennemű szivarboríték levelek	I.	52	—	Az összes szivarboríték levelek csomókénti veendőek át.
		II.	44	—	
		III.	38	—	
2	Közönséges levelek : a) tiszai levelek b) szegedi levelek c) debreczeni levelek d) sziloki levelek e) közönséges kerti levelek	válogatott a)	32	—	A közönséges levelek válogatott osztályba tartozó levelek a finom és középfinom kerti, a csetneki muskatali, és a többi muskatali levelek I-ső osztályba sorozandó anyag csomókénti átvétele csak akkor eszközöndő, ha keverten csomóva vagy bálozva kerti tőzűzűz, a termelő a jelebb osztályozás ellen felelősségét, a csomókénti átvételt maga keri.
		b)	30	—	
		I.	24	50	
		II.	18	50	
		III.	13	—	
3	Burnót levelek a tolnai dohánybevéltő körzetből	válogatott b)	29	—	
		I.	23	—	
		II.	17	—	
4	Finom és középfinom kerti levelek az érsekvári, ipolysági, kápolnai, miskolci, aradi, temesvári, fogarasi, nyírbátori, vásáros-naményi, faddi és budapesti körzetekből	I.	50	—	Azon levelek, melyek a finom, illetőleg középfinom kerti levelek tulajdonságával nem bírnak, minőségükhez képest mint közép finom vagy közönséges kerti levelek (5. és 2. tétel) fognak beváltatni.
		II.	38	—	
		III.	20	—	
5	Középfinom kerti levelek	I.	34	—	
		II.	25	—	
		III.	16	—	
6	Muskatali levelek a csetneki, miskolci, kápolnai, nagytárkányi és nagykarolyi körzetekből	I.	55	—	Azon levelek, melyek a csetneki muskatali levelek tulajdonságaival nem bírnak, minőségükhez képest a 7. tétel alatt kiszabott árakon fognak átvétetni. Azon levelek, melyek a muskatali levelek tulajdonságaival nem bírnak, mint közönséges kerti levelek a 2. tétel alatt kiszabott árakon vétetnek át.
		II.	40	—	
		III.	22	—	
7	b) Fehérvirágú muskatali növényekből származó muskatali levelek	I.	38	—	
		II.	26	—	
		III.	18	—	
8	c) Vörös virágú muskatali növényekből származó muskatali levelek	I.	30	—	
		II.	22	—	
		III.	15	—	
9	Kapa dohány levelek : A miskolci, debreczeni, hajdudorogi, nyíregyházi, rakamazi, kisvárdai és nagytárkányi körzetekből	I.	98	—	
		II.	90	—	
		III.	12	—	
10	Valamennyi dohány nem-ből kihányás, kacs, csomózatlan levél és tiszta morzsálék	kihányás kacs csomózatlan levél és tiszta morzsálék	8	—	A ki engedély nélkül kacsot, illetőleg sarjút nemel és szed, a dohánytermelésből kizárandó (1887. évi XLIV. t.-cikk 14. §-a).
		levél és tiszta morzsálék	6	—	

Budapest, 1890. évi október havában.

M. kir. dohányjüvedéki közp. igazgatóság.